

Kivijärven kunnan kotouttamisohjelma

Sisältö

KOTOUTUMISEN EDISTÄMINEN KIVIJÄRVELLÄ	2
KOTOUTUMISLAIN (681/2023) MUKAINEN KOTOUTTAMISOHJELMA.....	2
1. OSAAMISEN JA KOTOUTUMISEN PALVELUTARPEEN ARVIOINTI (KotoL 14 ja 15 §).	3
2. KOTOUTUMISSUUNNITELMA (KotoL 16 ja 17 §)	3
3. MONIKIELINEN YHTEISKUNTAORIENTAATIO (KotoL 25 §).....	4
4. KOTOUTUMISKOULUTUS (KotoL 26 ja 27 §)	4
5. MUU KOULUTUS JA PALVELUT, JOTKA EDISTÄVÄT SUOMEN JA RUOTSIN KIELEN OSAAMISTA, LUKU- JA KIRJOITUSTAITOA, YHTEISKUNTA- JA TYÖELÄMÄVALMIUKSIA SEKÄ TYÖLLISTYMISTÄ JA YRITTÄJYYTTÄ	4
6. KOTOUTUMISOHJELMAN AIKAINEN OHJAUS JA NEUVONTA (KotoL 13 §:n 1 mom. 5 kohta).....	5
7. MUUT KUNNAN JÄRJESTÄMISVASTUULLA OLEVAT PALVELUT KOTOUTUMISEN EDISTÄMISEKSI.....	5
KOTOUTUMISTA TUKEVAT SOSIAALIPALVELUT	5
POHJOISEN KESKI-SUOMEN TYÖLLISYYSALUE	6
KUNNAN SUUNNITTELU- JA KEHITTÄMISTYÖ.....	7

KOTOUTUMISEN EDISTÄMINEN KIVIJÄRVELLÄ

Kivijärvellä valtuusto on linjannut, että kunta ei tarjoa kuntapaikkoja maahanmuuttajille, kiintiöpakolaisille tai tilapäisen suojelun tarpeessa oleville. Linjauksen tavoitteena on keskittyä kotoutumisen edistämiseen työikäisen työvoiman ja heidän perheidensä tukemiseen, niissä tapauksissa, joissa kotoutumisen tarpeessa oleva henkilö tulee työperusteisesti Kivijärvelle.

Kivijärven kotoutumisen palvelut on organisoitu hallinto-osaston alaisuuteen, osaksi elinvoima-asiamiehen tehtäväkenttää. Elinvoima-asiamiehen esihenkilönä toimii kunnanjohtaja.

Kotoutumisen palveluissa annetaan yleistä ohjaus- ja neuvontapalvelua sekä alkuvaiheen kotoutumisen ohjausta kiintiöpakolaisille ja kuntapaikkamerkinnällä oleville. Työntekijät ovat mukana myös erilaisissa verkostoissa ja palveluiden kehittämisessä, jotta paikkakunnan palvelut olisivat kaikkien kuntalaisten saavutettavissa.

Toiminnan tavoitteena on saada maahanmuuttaneet kotoutumaan Kivijärvelle ja siirtymään kunnan peruspalveluiden piiriin. Kivijärvellä on myös eri järjestöjen vapaaehtoisia, jotka omalla toiminnallaan lisäävät maahanmuuttaneiden kotoutumista ja hyviä väestösuhteita paikallistasolla.

KOTOUTUMISLAIN (681/2023) MUKAINEN KOTOUTTAMISOHJELMA

Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023 tulee voimaan 1.1.2025. Uusi kotoutumislaki laajentaa kunnan velvoitteita tavoittaa työvoiman ulkopuolella olevia maahanmuuttaneita kotoutumisen palveluiden piiriin. Kotoutumislaki velvoittaa kunnan tekemään myös käsillä olevan kotoutumisohjelmaa kuvaavan asiakirjan, jonka avulla saa perustietoa kotoutujan polusta kunnassa. Asiakirja on suunnattu kaikille kotoutumisen edistämisestä kiinnostuneille.

Kotoutumisohjelma itsessään on kunnan järjestämä kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus. Kotoutumisohjelman palveluiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia. Kotoutumisohjelma tukee myös yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä terveyttä ja hyvinvointia.

Kotoutumisohjelman sisältämät palvelut tukevat arjen kansalaistaitoja sekä osallistumista järjestötoimintaan ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan.

Vuoden 2025 alusta voimaan tulevan kotoutumislain (681/2023) mukaan kunnan vastuulla on arvioida kotoutumisen palvelutarve ja osaaminen sekä tehdä tarvittaessa kotoutumissuunnitelma asiakkaan kanssa, kun hän on

- kotihoidon tukea saava (laadittava aina)
- pakolaistaustainen (laadittava aina)
- arviointia itse pyytänyt (vain, jos henkilön arvioidaan tarvitsevan)
- viranomaisen yhteydenoton perusteella tietoon tuleva henkilö (vain, jos henkilön arvioidaan tarvitsevan)

Kunta tekee kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arvioinnin monialaisesti yhdessä hyvinvointialueen kanssa

- toimeentulotukea muuten kuin tilapäisesti saavalle
- kiintiöpakolaiselle
- ilman huoltajaa tullee tai saapumisen jälkeen ilman huoltajaa jääneelle alaikäiselle
- ihmiskaupan uhrille
- henkilölle, jonka kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen (12 §) yhteensovittamista

Lisäksi kunnalla on yleinen velvollisuus suunnitella, kehittää ja seurata kotoutumisen edistämistä tarvittaessa yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

1. OSAAMISEN JA KOTOUTUMISEN PALVELUTARPEEN ARVIOINTI (KotoL 14 ja 15 §)

a. Kuvaus palvelusta: Vuodesta 2025 alkaen pyritään tavoittamaan kaikki Kivijärvellä asuvat vieraskieliset kirjeitse tai tapaamisten kautta esimerkiksi eri järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön puitteissa. Kirjeellä tai tapaamisessa kerrotaan kaupungin palveluista sekä erityisesti kotoutumispalveluista. Tätä kautta henkilöt voivat itse ottaa yhteyttä työntekijään saadakseen ajan palvelutarpeen arviointiin.

b. Vastuutaho: Hyvinvointialue voi kunnan tai työllisyysalueen työntekijän pyynnöstä osallistua alkukartoituksen laatimiseen, jos maahanmuuttaneen kotoutumisen edistäminen edellyttää näiden eri viranomaisten järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen yhteensovittamista. Vastuu palvelutarpeen arvioinnin laatimisesta on kuitenkin kunnalla tai työllisyysalueella, riippuen henkilön kuulumisesta työvoiman piiriin.

c. Yhteistyö: Eri organisaatioiden työntekijät keskustelevat keskenään kotoutujien palvelutarpeista. Yhteisten työryhmien kautta jaetaan ajankohtaista tietoa.

2. KOTOUTUMISSUUNNITELMA (KotoL 16 ja 17 §)

a. Kuvaus palvelusta: Kotoutumissuunnitelman avulla tuetaan maahanmuuttaneen pääsyä yhteiskunnan yhdenvertaiseksi jäseneksi erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa. Kyseessä on yksilöllinen kotoutumista tukeva suunnitelma, jonka maahanmuuttanut laatii yhteistyössä paikallisviranomaisten (kunta ja/tai työllisyysalue) kanssa.

Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan palvelut ja toimenpiteet, jotka edistävät maahanmuuttaneen suomen tai ruotsin kielen taidon oppimista sekä tarjoavat muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Kotoutumissuunnitelma voidaan toteuttaa myös monialaisena kotoutumissuunnitelmana tarvittavien viranomaisten kanssa.

b. Vastuutaho: Vastuu kotoutumissuunnitelman laatimisesta on kunnan kotoutumispalvelun tai työllisyysalueen viranhaltija. Hyvinvointialue voi kunnan tai työllisyysalueen työntekijän pyynnöstä osallistua alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos maahanmuuttaneen

kotoutumisen edistäminen edellyttää näiden eri organisaatioiden järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen yhteensovittamista.

c. Yhteistyö: Moniammatillinen, tiivis yhteistyö toimii paikallisesti.

3. MONIKIELINEN YHTEISKUNTAORIENTAATIO (KotoL 25 §)

a. Kuvaus palvelusta: Yhteiskuntaorientaatio on vasta Suomeen muuttaneille suunnattu kurssi, joka tarjoaa perustavanlaatuista tietoa Suomessa asumisesta, elämisestä ja työskentelemisestä. Se antaa täällä tarvittavia kansalaistaitoja, tutustuttaa tulijan Suomen tarinaan ja antaa hyvät eväät Suomeen kotoutumiseen. Tavoitteena on tarjota yhteiskuntaorientaatiota ensimmäisenä koulutuksena ennen suomen kielen opiskelua.

b. Vastuutaho: Laki velvoittaa kunnat järjestämään monikielistä yhteiskuntaorientaatiota kaikille kotoutuja-asiakkaille. Työvoiman ulkopuolisille kotoutuja-asiakkaille pyritään tuottamaan palvelu työvoimaan kuuluvien asiakkaiden kanssa esimerkiksi perheittäin. Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue toteuttaa monikielistä yhteiskuntaorientaatiota niille kotoutuja-asiakkaille, jotka ovat työnhakijoina.

c. Yhteistyö: Vuodelle 2025 on käyty neuvotteluja Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen sekä työllisyysalueeseen kuuluvien 13 kunnan kotoutumistyöntekijöiden kanssa yhteistyöstä.

4. KOTOUTUMISKOULUTUS (KotoL 26 ja 27 §)

a. Kuvaus palvelusta: Kotoutumiskoulutus ja siihen liittyvä kielitaidon päättöttestaus voidaan toteuttaa joko kunnan omana toimintana tai yhteistyössä muiden kuntien ja/tai työllisyysalueen kanssa. Työllisyysalueella kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimapolitiittisena koulutuksena, mutta se voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna työttömyysetuudella tuettuna.

b. Vastuutaho: Kunnan elinvoima-asiamies ohjaa palvelutarpeen arvioinnin pohjalta sopivaan koulutukseen. Työllisyysalueen asiantuntija ohjaa työnhakijana olevat maahanmuuttaneet kotoutumiskoulutukseen palvelutarpeen mukaan.

c. Yhteistyö: Kotoutumiskoulutuksessa voidaan tehdä yhteistyötä esimerkiksi Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen sekä siihen kuuluvien kuntien kotoutumispalveluiden kanssa kurssien toteuttamiseksi.

5. MUU KOULUTUS JA PALVELUT, JOTKA EDISTÄVÄT SUOMEN JA RUOTSIN KIELEN OSAAMISTA, LUKU- JA KIRJOITUSTAITOA, YHTEISKUNTA- JA TYÖELÄMÄVALMIUKSIA SEKÄ TYÖLLISTYMISTÄ JA YRITTÄJYYTTÄ

a. Kuvaus palvelusta: Kivijärvellä palvelut, jotka edistävät suomen kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä ovat kunnan kirjasto ja paikalliset järjestöt.

Lisäksi Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto järjestää tutkintoon valmentavaa TUVA-koulutusta.

b. Vastuutaho: Muuta suomen kielen osaamista kotoutujat voivat saada kivijärvisten järjestöjen toimintaan osallistumisesta, Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston kautta sekä jatkossa mahdollisesti Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen järjestämistä koulutuksista.

c. Yhteistyö: Palvelujen järjestämisestä keskustellaan työvoimaviranomaisten ja eri toimijoiden kanssa.

6. KOTOUTUMISOHJELMAN AIKAINEN OHJAUS JA NEUVONTA (KotoL 13 §:n 1 mom. 5 kohta)

a. Kuvaus palvelusta: Kivijärven kunnan osalta maahanmuuttaneiden neuvontaa tarjoaa elinvoima-asiamies. Elinvoima-asiamieheltä voi kysyä neuvoja mm. asumisesta, työstä, koulutuksesta, oleskeluluvista, sosiaaliturvasta, terveydenhoidosta sekä muista arkisista asioista. Neuvonta on ilmaista. Paikalle voi tulla Kivijärven virastotalon aukioloaikoina ilman ajanvarausta.

b. Vastuutaho: Kivijärven kunta.

c. Yhteistyö: Työllisyysalueen resurssit soveltuvin osin.

7. MUUT KUNNAN JÄRJESTÄMISVASTUULLA OLEVAT PALVELUT KOTOUTUMISEN EDISTÄMISEKSI

KOTOUTUMISTA TUKEVAT SOSIAALIPALVELUT

Keski-Suomen hyvinvointialueen kotoutumista tukevien sosiaalipalveluiden tehtävänä on vastata hyvinvointialueelle asettuvien, kuntapaikkaprosessin kautta saapuneiden, pakolaistaustaisten asiakkaiden vastaanotosta. Tämä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kuntien kotouttavien palveluiden kanssa. Asiakasryhmään kuuluvat Suomeen saapuneet kiintiöpakolaiset, turvapaikkaprosessin kautta oleskeluluvan saaneet sekä ELY-keskuksen kautta kuntapaikalle osoitetut tilapäistä suojelua saaneet asiakkaat.

Asiakkaille järjestetään tukea sosiaalihuoltolain ja kotoutumislain palvelutarpeen arviointiin perustuen. Työryhmässä käsitellään myös asiakkaiden täydentäviä ja ehkäiseviä toimeentulotukihakemuksia. Asiakkaan työntekijä tekee laajaa verkostotyötä asiakkaan asioissa. Yhteistyö painottuu oman organisaation palveluiden lisäksi myös kunnan kotouttavien palveluiden sekä työllisyyspalveluiden kanssa tehtävään työskentelyyn. Tuki painottuu kotoutumisen alkuvaiheeseen.

Äänekoskella toimii kaksi kotoutumista tukevaa sosiaaliohjaajaa sekä yksi sairaanhoitaja, joka järjestää asiakkaiden alkutarkastukset terveysasemalla. Taustatukena on koko kotoutumista tukevat

sosiaalipalvelut. Kotoutumista tukevat sosiaaliohjaajat toteuttavat myös matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa yhteistyössä kunnan kotoutumista edistävien palveluiden kanssa. Matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa tarjotaan kaikille sitä tarvitseville äänekoskelaisille. Muiden alkuvaiheen kotoutujien osalta palveluita järjestetään hyvinvointialueella samoin keinoin kuin muiden keskisuomalaisten kohdalla.

Palvelua tarjotaan eri palveluissa riippuen asiakkaan tuen tarpeesta.

POHJOISEN KESKI-SUOMEN TYÖLLISYYSALUE

Työikäisten kotouttamisen näkökulmasta:

Vastuutahona toimii Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue, johon kuuluvat Hankasalmi, Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Konnevesi, Kyyjärvi, Laukaa, Pihtipudas, Saarijärvi, Uurainen, Viitasaari ja Äänekoski.

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue

Työikäisten kotouttamista määrittää laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) ja laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (23.3.2023/380).

Asiointi Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueella:

Asiointi Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueella toteutetaan monikanavaisesti verkkopalveluna, puhelinpalveluna ja henkilökohtaisen palveluna. Työnhakijoita neuvotaan käyttämään asiointissa hänen tilanteeseensa tarkoituksenmukaisinta palvelukanavaa. Verkkopalvelussa voi muun muassa ilmoittautua työnhakijaksi, ilmoittaa työnhakuun liittyvistä muutoksista, tarkistaa omia asiakastietoja, antaa työttömyysturvaan liittyviä selvityksiä, hakea koulutuksiin ja päättää työnhau.

Työnhakijaksi ilmoittautumisen jälkeen maahanmuuttaja-asiakkaalle varataan kasvokkainen ajanvarausaika. Ensimmäisellä henkilökohtaisella asiointikerralla maahanmuuttaja-asiakkaalla on hyvä olla mukana passi, oleskelulupa tai poliisilta saatu EU-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröintitodistus, digi- ja väestötietovirastosta saatu väestörekisteriote tai asiakirja, jolla osoitetaan suomalainen henkilötunnus (esim. Kela-kortti) sekä työ- ja koulutodistukset suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi käännettyinä.

Työnhakijaksi ilmoittautumisen jälkeen jokaiselle asiakkaalle määritellään oma työntekijä. Työllisyysalue palvelee asiakkaita pääsääntöisesti ajanvarauksella. Ajanvarausajasta sovitaan yhdessä oman työntekijän kanssa. Maahanmuuttajalla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos asiointi ajanvarauksella ei onnistu suomen tai ruotsin kielellä. Tulkkauksen tilaa maahanmuuttajapalveluista vastaava työntekijä ja se voidaan järjestää tarvittaessa myös etätulkkauksena puhelimitse tai etäyhteyslaittein.

Oikeus kotoutumissuunnitelmaan

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan työllisyysalueen toimesta, kun hän on rekisteröitynyt työnhakijaksi Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueelle lain työvoimapalveluiden järjestämiseksi edellyttämällä tavalla.

Alkuhaastattelussa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskeluja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkuhaastattelu pidetään 5 arkipäivän sisällä työnhaun aloituksesta. Alkuhaastattelun perusteella laaditaan kotoutumissuunnitelma. Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä maahanmuuttaja-asiakkaan kanssa. Siinä sovitaan yksilöllisesti niistä toimista ja palveluista, jotka tukevat hänen mahdollisuuksiaan hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia taitoja. Näin edistetään maahanmuuttajan mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan yhdenvertaisesti.

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue toteuttaa kotoutumiskoulutusta ja monikielistä yhteiskuntaorientaatiota niille maahanmuuttaja-asiakkaille, jotka ovat työnhakijoina. Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimapolitiittisena koulutuksena, mutta se voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna työttömyysetuudella tuettuna. Työllisyysalueen asiantuntija ohjaa maahanmuuttaja-asiakkaat kotoutumiskoulutukseen palvelutarpeen mukaan.

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue palvelee Kivijärven asiakkaita Kivijärven virastotalolla, osoitteessa Virastotie 5, 43800 Kivijärvi sekä muissa työllisyysalueen kunnissa eri tarpeiden, kuten koulutukset mukaan. Työllisyysalueen aukioloajat, asiointitavat ja yhteydenottotavat löytyvät työllisyysalueen nettisivuilta www.pohjoisen-keski-suomen-tyollisyysalue.fi. Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen päätoimipiste sijaitsee Äänekosken kaupungintalon osoitteessa. Muissa työllisyysalueen kunnissa maahanmuuttaja-asiakkaita palvelee ajanvarauksella (osoitetiedot annetaan ajanvarauksen yhteydessä).

Työvoiman ulkopuolinen kotouttaminen järjestetään aina tapauskohtaisesti Kivijärven kunnan ja Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen resursseilla. Tapauskohtaisuus on paras tapa vähäisten kotoutumisasiakkaiden vuoksi.

KUNNAN SUUNNITTELU- JA KEHITTÄMISTYÖ

Kunnalla on yleinen velvollisuus suunnitella, kehittää ja seurata kotoutumisen edistämistä. Tarvittaessa kunnan on toteutettava tätä velvollisuuttaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tehtävästä säädetään 1.1.2025 voimaan tulevassa laissa kotoutumisen edistämisestä (681/2023, jäljempänä kotoutumislaki) 5 luvussa.

Kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelu kattaa kaikki kunnassa asuvat maahanmuuttaneet. Siihen kuuluu myös hyvien väestösuhteiden edistäminen kaikkien kuntalaisten välillä. Tämä on erityisen tärkeää kotoutumisen kaksisuuntaisuuden kannalta. Maahanmuuttaneiden tavoittamisessa tärkeää on myös mahdollistaa osallistuminen palveluiden suunnitteluun.

Kotoutumislaki määrittää, että kunnan on kotoutumisen edistämisen suunnittelussa asetettava vähintään maahanmuuttaneiden työllisyyttä, koulutusta, hyvinvointia ja terveyttä, asumista, osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, oman kielen ja kulttuurin ylläpitämisen

mahdollisuuksia sekä hyvien väestösuhteiden edistämistä koskevat tavoitteet sekä niitä tukevat toimenpiteet, vastuutahot, yhteistyö ja seuranta. Kunnan on kirjattava edellä tarkoitetut asiat erilliseen toimenpideohjelmaan tai sisällytettävä ne muuhun kunnan suunnitteluasiakirjaan mittareineen. Kunnan on raportoitava vähintään kahden vuoden välein kotoutumisen edistämisen tavoitteiden saavuttamisesta ja toimenpiteiden toteutumisesta alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Raportissa on oltava myös palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, rahoituksen tason riittävyyden ja vaikuttavuuden toteutumista koskevat tiedot.

Tavoitteiden saavuttamisesta sekä toimintaa tukevista asioista raportoidaan erilaisin mittarein osana toimenpideohjelmaa ja ELY-keskukselle lähetettävää raporttia. Hyviä väestösuhteita edistäviä asioita suunnitellaan myös yhdessä muun muassa kunnan hyvinvointikoordinaattorin kanssa. Kotoutumisen edistämisen asiakirjoja päivitetään tarvittaessa ajankohtaisin tiedoin ja palveluin.